

Een positief en veilig

KLASKLIMAAT, HOE REALISEER JE DAT? VERSLAG VAN EEN PRAKTIJKONDERZOEK

Figuur 1:
drie cirkels krachtige
taalleeromgeving

© Centrum voor Taal en
Onderwijs, Leuven

De drie cirkels van een krachtige taalleeromgeving zijn op de meeste scholen welbekend. Ze vormen ook de basis voor de visie rond taalvaardigheid binnen het leerplanconcept ZILL van het katholiek onderwijs. De buitenste cirkel spreekt over een positief en veilig klasklimaat: een klimaat waarin alle kinderen zich veilig, gewaardeerd en geaccepteerd voelen. Maar hoe realiseer je dat als klasleerkracht? Wat is hierin voor kinderen belangrijk?

Bavo Schelfaut

Over de auteur

BAVO SCHELFAUT

is logopedist, leerkracht en remedial teacher. Hij werkt als pedagogisch begeleider met specifieke opdracht taal binnen het katholiek onderwijs, bisdom Antwerpen

Deze vragen vormden de basis voor een praktijkonderzoek, waarin we inzicht wilden krijgen in hoe je als leraar een verschil kunt maken in het realiseren van een positief en veilig klasklimaat. Om die vraag te kunnen beantwoorden, is het belangrijk om ook de stem van de kinderen zelf te laten horen. We ontwikkelden een screeningsinstrument (online terug te vinden via Fons+) met open en gesloten vragen, die we voorlegden aan 26 leerlingen uit het zesde leerjaar van Basisschool Heilig Graf in Turnhout. De centrale onderzoeksvraag: wat kan een leerkracht voor mij betekenen om me op m'n gemak te voelen in de klas?

Alle leerlingen kregen in een gezellig kader, in een comfortabele zetel met letterkoekjes, de vragen mondeling aangeboden. Om een maximaal effect te hebben, gaf de leraar vooraf op kindermaat uitleg over het doel van het gesprek. Dat

verhoogde de intrinsieke motivatie van kinderen om deel te nemen. De minder taalsterke leerlingen mochten bovendien iemand kiezen die samen met hen mee de vragen zou beantwoorden.

Uit de antwoorden op de gesloten vragen bleek dat leerlingen het heel belangrijk vinden dat de leerkracht uitlegt waarom iets niet kan (100%), dat de leerkracht duidelijk lesgeeft zodat de leerlingen alles begrijpen (96%), dat er duidelijke regels zijn zodat leerlingen weten wat mag en wat niet mag (96%), en dat de leerlingen uitleggen kunnen vragen als ze iets niet begrijpen - meermaals indien nodig (92%). Wat veel minder belangrijk blijkt voor de leerlingen, is dat er ruimte is om iets te vertellen over je hobby, je huisdier of wat je het voorbije weekend hebt gedaan (60%).

De antwoorden op de open vragen boden ook veel inzicht in hoe leerlin-

gen kijken naar een positief en veilig klasklimaat. Zo vonden de leerlingen dat de leerkracht nu al een positief en veilig klasklimaat realiseert. Toetsen en geweld zorgen voor onrust bij de leerlingen, terwijl de leerkracht voor rust kan zorgen via het inlassen van ontspanningsmomenten. Hoe die eruit moeten zien, is van leerling tot leerling anders: voor de ene is dat in stilte lezen, voor de ander een babbelmoment of een spelletje, voor nog een andere leerling creatief of actief bezig zijn.

De noden van kinderen zijn dus verschillend, en tussen al die zaken afwisselen kan voor een leerkracht dan een goede zaak zijn. Om de individuele noden van leerlingen te leren kennen, is het aangewezen om met leerlingen individueel in gesprek te gaan. Het ontworpen screeningsdocument kan een leidraad zijn om dergelijke kindgesprekken vorm te geven.